

GLB-voorwaarden voor veel Nederlandse de

Voor melkveebedrijven die tot nu toe deelnamen aan derogatie, betekenen de plannen voor het nieuwe GLB geen extreme aanpassingen aan het bouwplan. Toch zijn er veel vragen over de nieuwe teeltvoorwaarden. Met name de inzet van de verplichte bufferstroken zorgt voor de nodige vraagtekens.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP EN JUSTINE POPPE

Verplichte bufferstroken, ecoregelingen en conditionaliteiten. Wie zich verdiept in het nieuwe Gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB), leest termen en voorwaarden die vragen oproepen. 'Ik kom bij boeren die slecht slapen, omdat ze denken dat het nieuwe GLB enorme gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering en het bouwplan. Maar als we er dan eens samen voor gaan zitten en er wat aan gaan rekenen, dan blijkt dat de gevolgen te overzien zijn. Elk bedrijf zal maatregelen moeten nemen, maar die zijn ook al noodzakelijk zonder GLB.' Aan het woord is Dennis Schneider, adviseur mest en mineralen bij adviesorganisatie Exlan. 'Ik merk dat het onderwerp GLB leeft onder boeren, maar dat er nog maar weinig zijn die zich er echt in hebben ver-

realistisch rogatiebedrijven

diept. Daardoor heerst er een negatieve sfeer over de plannen', zo is Schneiders ervaring.

Voor de nieuwe verplichting van het aanbrengen van bufferstroken beheerst de gesprekken. 'Die bufferstroken kunnen inderdaad zorgen voor minder mestplaatsingsruimte', aldus Schneider. 'Je mag ze niet bemesten of er onkruid bestrijden, maar een bufferstrook bij grasland kun je wel beweiden en meemaaien', legt hij uit. De verplichte bufferstroken zouden dan ook volgens Schneider geen reden moeten zijn om af te zien van deelname aan het GLB.

'Voor melkveehouders betekent in 90 procent van de gevallen nog altijd dat aanmelden voor het GLB een verstandige zet is. Anders laat je echt een groot geldbedrag liggen.'

Vergoeding voor vergroening

Even terug naar de basis. Landbouwers uit de EU kunnen aanspraak maken op Europese landbouwsubsidies om het inkomen te compenseren. De afgelopen jaren ging dat via betalingsrechten. Maar de Europese Commissie heeft hervormingen doorgevoerd in het landbouwbeleid. De uitkeringen per lidstaat en subsidies per bedrijf staan meer in het teken van het vergoeden van maatschappelijke diensten. Boeren moeten meer doen aan verduurzaming en vergroening om in aanmerking te komen voor de jaarlijkse vergoeding. Die aanvullende eisen kunnen per land verschillen.

'Nederlandse landbouwers hebben daarnaast te maken met wetgeving vanuit het zevende Nitraatactieprogramma', legt Schneider uit. 'Daar waar deelname aan het GLB voor een boer vrijwillig is, geldt dat niet voor maatregelen uit het Nitraatactieprogramma. In het Nitraatactieprogramma staat dat bufferstroken in 2023 verplicht worden voor elk bedrijf. Dat maakt de stap om deel te nemen aan het GLB minder groot. Je moet immers al vanuit de wet straks bufferstroken gaan hanteren.'

De stapeling van regels of eisen wordt ook nog eens aangevuld met maatregelen rondom derogatie. 'Derogatie vervalt in 2026, maar de komende jaren zorgt deelname aan derogatie ervoor dat je bepaalde vrijstellingen hebt bij het GLB', vertelt Schneider. Letterlijk meldt de overheid dat de vrijstelling geldt voor bedrijven met meer dan 75 procent grasland, maar dat zijn doorgaans de derogatiebedrijven. 'Het voordeel van stoppen met derogatie is dat je meer mais kunt gaan telen, maar je beperkt jezelf in mestplaatsingsruimte. Het is echt een zaak van goed doorreke-

nen of goed advies inwinnen wat voor jouw bedrijf het beste past.'

Komende maanden staat de invulling van de GLB-plannen bij veel studieclubs en adviesdiensten op de agenda. Zo ook bij accountant en adviesorganisatie ABAB. 'Er zijn zeker nog wel een aantal open eindjes, maar de contouren zijn inmiddels wel helder', aldus Marc Strikkeling, adviseur rundveehouderij bij ABAB. 'Zo is het is wachten tot half november de officiële rekentool op de site van de RVO verschijnt, waarmee we echt aan het rekenen kunnen', aldus Strikkeling. Hij krijgt veel vragen over een mogelijke opbrengstderving van de bufferstroken en hoe ze nog in te zetten zijn. 'Ik denk dat de beperkingen voor veel melkveebedrijven in de praktijk mee zullen vallen', zo stelt hij. Hij wijst op een teelt van grasklaver, die in de GLB-plannen kan bijdragen aan het verkrijgen van een hogere hectarevergoeding. 'Er zijn al veel

Opbouw GLB-vergoeding

Verschillende ecoregelingen dragen bij aan hogere GLB-vergoeding

Voorbeeld van een typisch grasbedrijf

Een typisch grasbedrijf in het veenweidegebied (regio 2) met 50 hectare blijvend grasland en 2 hectare sloot. In het bouwplan van 2023 zal 2 hectare sloot en 2 hectare bufferstroken worden opgenomen. Het langjarig grasland levert, met uitzondering van het onderwerp biodiversiteit, al voldoende punten op om in aanmerking te komen voor

de extra vergoeding uit de ecoregelingen. Door het aantal uren weidegang te vergroten worden extra punten verzameld voor het onderdeel biodiversiteit. Door vervolgens alle ecoregelingen op waarde te zetten volgens de normen van RVO is te berekenen dat het bedrijf in aanmerking komt voor het niveau zilver.

Figuur 1 – Voorbeeld grasbedrijf en puntentelling ecoregelingen

	oppervlakte (ha)	klimaat	bodem en lucht	water	landschap	bio-diversiteit
doel (zilver)	52	65	65	39	39	52
langjarig grasland	40	160	160	120	40	40
verlengde weidegang	48	96	144	0	96	48
totaal aantal punten		256	304	120	136	88

Voorbeeld van een typisch gras-maisbedrijf

Een typisch bedrijf voor de zandgronden (regio 1) met 39,5 hectare grasland en 9 hectare maisland dat deelneemt aan derogatie. Van het grasland is 21,5 hectare blijvend grasland en 5 hectare grasklaver. Er wordt niet geweid. Nieuw in het bouwplan zijn in 2023 de 1,5 hectare bufferstroken en de 1 hectare sloten. Het langjarig grasland en de grasklaverteelt

zorgen ervoor dat, met uitzondering van biodiversiteit, er al voldoende punten zijn verzameld. Door onderzaai bij mais toe te passen en deze langer te laten staan (groenbedekking) en een extra bufferstrook aan te leggen worden extra punten verzameld. Daardoor komt het bedrijf in aanmerking voor niveau brons.

Figuur 2 – Voorbeeld gras-maisbedrijf en puntentelling ecoregelingen

	oppervlakte (ha)	klimaat	bodem en lucht	water	landschap	bio-diversiteit
doel (brons)	51	76,5	38	38	26	77
langjarig grasland	21,5	86	86	64,5	21,5	21,5
grasklaver	5	20	20	0	5	5
onderzaai	9	18	9	9	9	9
groenbedekking	9	18	27	27	9	9
bufferstrook	0,6 ha	1,2	2,4	2,4	18	36
totaal		143,2	144,4	102,9	62,5	80,5

veehouders met ervaring met de teelt van grasklaver en zij hebben gezien wat die teelt opbrengt zonder bemesting. Als je bufferstroken inzaait met kruidenrijke mengsels, kan dat wellicht ook iets bijdragen aan de koegezondheid.'

Hoe groot de bufferstroken mogen zijn, is een veelgestelde vraag. Een eenduidig antwoord daarop is er niet, omdat de breedte afhankelijk is van het type sloot, de regio en hoe groot de bufferstrook is ten opzichte van het hele perceel. 'Een bufferstrook naast een sloot hoeft uiteindelijk maximaal 4 procent van het totale oppervlakte te zijn. Is dat meer, dan mag de strook versmald worden. Dat is echt perceelspecifiek en het waterschap zal binnenkort nog aangeven welke sloot hoe wordt aangeduid. Blijf daarom het nieuws goed volgen', aldus Strikkeling.

Punten sprokkelen via ecoregelingen

In het kort komt het erop neer dat de vergoeding via het GLB bestaat uit een basispremie van 220 euro per hectare als je aan een aantal standardeisen kunt voldoen. Deze tien basiseisen worden ook wel Goede landbouwpraktijk en milieuocondities (GLMC) genoemd. Naast de basispremie is er een vergoeding van 54 euro per hectare voor de eerste 40 hectare om daarmee kleinere bedrijven te ondersteunen (zie infographic pagina 7). De premie kan verhoogd worden als het bedrijf daarnaast kan voldoen aan een aantal specifieke voorwaarden. Deze voorwaarden worden ecoregelingen genoemd en ze zijn in vijf categorieën ingedeeld: klimaat, lucht/bodem, water, biodiversiteit en landschap. Voor elk van deze onderwerpen zijn via maatregelen punten te verdienen. Als een bedrijf door specifieke maatregelen voldoende punten heeft verzameld, komt het in aanmerking voor een hogere hectarevergoeding die de overheid 'brons', 'zilver' en 'goud' heeft genoemd. 'Daarvoor kun je punten sprokkelen', verduidelijkt Schneider. Op de site van RVO zijn overzichten beschikbaar van wat een teelt of maatregel aan punten oplevert en hoeveel er nodig is om in bijvoorbeeld de categorie brons of zilver terecht te komen. 'Bedrijven die nu meedoen met derogatie, zullen zien dat ze met de huidige maatregelen al een heel eind zijn om in aanmerking te komen voor brons. Dat levert 60 euro per hectare extra op.'

Vraag naar grasklavermengsels ‘geëxplodeerd’

De inzet van grasklavermengsel groeide afgelopen jaren gestaag, maar inmiddels is volgens Tom Niehof de vraag naar grasklaver ‘geëxplodeerd’. ‘De hoge kunstmestprijzen, maar zeker ook de ecoregeling in het GLB over grasklaver hebben de vraag extra gestimuleerd’, vertelt de productmanager ruwvoer bij Barenbrug. Ook de vraag naar kruidenmengsels is fors

gestegen. ‘We merken dat de diversiteit in mengselkeuze groter wordt en dat er minder vraag is naar standaardmengsels’, aldus Niehof. Kwaliteit, gemak en prijs staan daarbij centraal. ‘Tot een paar jaar geleden mengden boeren vaak zelf de klaver door het graszaad, nu kiezen steeds meer boeren voor een kant-en-klaar mengsel.’ Voor onder- of nazaaï na de maisteelt kiezen

telers doorgaans voor goedkopere mengsels, maar ook daar ziet Niehof wel verandering. ‘Boeren gaan daar steeds bewuster mee om. Ze realiseren zich dat een goed groeiend vanggewas ook echt stikstof vastlegt voor de volgende teelt. Het besef dat mengsel- en raskeuze echt iets kunnen bijdragen wordt steeds groter.’

Vanaf half november is er op de site van RVO een rekenmodel beschikbaar waarmee kan worden uitgezocht welke maatregelen welke vergoeding oplevert. Exlan maakt gebruik van een vergelijkbaar rekenmodel en heeft het al met diverse veehouders samen ingevuld. De twee voorbeelden in het kader op pagina 8 maken volgens Schneider goed zichtbaar hoe je via verschillende ecoregelingen aanspraak kunt maken op een hogere hectarevergoeding. ‘Grasklavertelen is een van die ecoregelingen, maar qua punten levert kruidenrijk grasland meer op. Biologische bedrijven komen standaard in aanmerking voor niveau goud’, vertelt Schneider. ‘Gangbare bedrijven zullen meer moeite moeten doen om voor de maximale vergoeding in aanmerking te komen, maar niveau zilver zal op veel bedrijven mogelijk zijn.’

GLB biedt kansen

Marc Strikkeling stelt eveneens dat er via het GLB kansen liggen. ‘De landbouwsector staat voor een herstructurering. De regels zullen in de toekomst echt niet minder streng worden. Door nu al deel te

nemen aan de ecoregelingen kun je ervaring opdoen, waar je later je voordeel mee kunt doen.’

Volgens Strikkeling kunnen zichtbare aanpassingen aan het bouwplan bijdragen aan het imago. ‘Dat boeren meer verbinding zullen zoeken met natuurorganisaties, straalt positief af op de maatschappij. Het GLB is een stimulans om te werken aan vergroening, zonder dat dat meteen ten koste hoeft te gaan van de rendabiliteit van je bedrijf.’ |

Samenvatting

- Voor Nederlandse melkveebedrijven die deelnemen aan derogatie, is deelname aan het GLB geen grote stap.
- Met rekenmodules, die vanaf half november beschikbaar zijn bij RVO, is te berekenen welke extra vergoeding mogelijk is via de ecoregelingen.
- In Vlaanderen ligt de basisinkomenssteun in het nieuwe GLB lager dan nu.

Vlaams GLB strenger en groener dan ooit

Ook in Vlaanderen worden de eisen voor het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid groener dan ooit. Er komen nieuwe vrijwillige, eenjarige milieuverbintenissen en de nieuwe herverdeelde inkomenssteun is een poging om het verschil in basisbetaling tussen landbouwers te verkleinen.

Opvallend is dat de vergroeningspremie wegvalt en wordt omgebouwd naar nieuwe ‘conditionaliteiten’, ofwel condities of randvoorwaarden. Deze nieuwe randvoorwaarden worden strenger en verplicht. Zo wordt gewasdiversificatie omgevormd naar verplichte gewasrotatie. Hierdoor mag eenzelfde gewas uit dezelfde gewasgroep niet twee jaar na elkaar op hetzelfde perceel geteeld worden, met uitzondering van een tussenteelt. Twee jaar achtereenvolgens mais mag dus wel, mits een tussentijdse groenbemester van twaalf weken wordt gezaaid.

Giel Boey, internationaal adviseur bij Boerenbond, ziet in het nieuwe GLB de nodige aandachtspunten. ‘Wanneer landbouwers niet aan de randvoorwaarden voldoen, wordt gekort op de uitbetaling van verschillende steunmaatregelen binnen het GLB.’ Volgens Boey is het voldoen aan de condities geen eenvoudige opdracht. ‘De basislat om aan het GLB te kunnen deelnemen is stukken hoger gelegd. Voorlopig is het beleid nog niet goedgekeurd, al start het op 1 januari 2023. Ik adviseer om tijdig aan de rekentafel zitten. Zorg dat je de puzzel klaar hebt en weet waar je bedrijf staat binnen het nieuwe GLB. Dan kan je eventueel extra handvatten opzoeken om te voldoen aan de randvoorwaarden. Dit zal voor elk bedrijf verschillend zijn.’

Door de nieuwe herverdeelde inkomenssteun en het wegvallen van de vergroening

zal de basisinkomenssteun op basis van betalingsrechten in het nieuwe GLB lager zijn dan de huidige basisbetaling.

‘Om dit te compenseren kan men vrijwillig inzetten op ecoregelingen uit een keuzepakket’, vertelt Boey. ‘Ondanks de bezorgdheden liggen hier toch opportu-niteiten.’

Zo verwijst hij naar graslandmaatregelen, maatregelen voor koolstofopslag, dierenwelzijn of precisielandbouw. ‘Elk bedrijf zal een afweging moeten maken of de vergoeding in verhouding is tot de extra inspanningen.’ Ten slotte wijst Boey op de gekoppelde steun voor zoogkoeien, die blijft bestaan. ‘Maar deze is niet meer zonder voorwaarden’, waarschuwt hij. ‘Zo worden het behoud van permanent grasland, beweiding en het duurzaam beheer van grasland als extra voorwaarden gesteld. Dat vraagt toch een bepaald engagement.’